

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Sacra Matthaei Raderi E Societ: Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

V. De Sanctis clausis siue inclusis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42973

inquit Styrita, possum ego recipere eum, quē
abiecit Deus? Nec vrsit vltius recusantem,
sed cum socio reuersus domū, mæstum qui-
dem Stylitz oraculum tacuit, sed alter post
biduum subito extinctus ad inferos est pro-
fectus. Multi affectamus sanctorum familia-
ritatem, & colloquium, sed pauci virtutem
æmulamur, Hoc tantum cum vatē dico.

Ἐξεῖ, θεὸς ἐνδὶ κούρῳ ὁ μὲν

*Adspiciunt oculis seperi mortalia iustis
bene merenti bene profuerit, male merenti par erit.*

ὁ γὰρ θεὸς οἶδε δινὰ Ζῆν, ἀγνὸς ἰδεῖν
Deus est.

DE SANCTIS CLAV- fis.

CAPVT V.

EThoc ferè genus homi-
num religiosorum cum senescente
paullatim mundo consenuit, quo-
rum olim magna passim per omnem orbem
Christianum frequentia fulgebat, qui in me-
diis vrribus extra vrbes, in mundo extra
mundum, mortui ante mortem, & antè se-
pulturam quodammodo sepulti, tenebris, &
turri-

turribus, & spelæis, & conditoriis, & diculis
& casis, quas clausulas appellabant, vel inclu-
soria, conclusi; qui non solum omnia corpo-
ris gaudia à se excluderunt, sed corpora ipsa
intra angustias septorum & claustra domo-
rum incluserunt, vbi in vmbra mortis de
morte præsenti, & futura vita meditabantur.
Audiebant, inclusi, vel reclusi, vel clausi, no-
bis *Klausner* appellati. Sed vt dixi & hæc
religio, vt omnia sensim fortia maiorum ex-
empla intermoriuntur, cum sanctis viris so-
minisque penè tota sepulta est.

Non est hic consiliū tradere vitas religio-
sarum virginū, aut religiosorū simul in vno
cōtabernio degentiū, quamuis extra commu-
nis tecti limina nunquā egredi solitorū, vbi
hodiè cætus virginū non pauci, quod gratu-
landū Ecclesiæ, (utinam possim de singulis,
qui nulli fortè supersunt, gratulari) & olim e-
tiam virorū, quale fuit Isidori, mille admodū
sanctissimis viris præfecti, quorum nemo v-
quā (præter eum, qui ianuæ tutelam gerebat,
& alterum presbyterum, qui ex vrbe opsonia
domum deferbat) vestigium extra collegiū
ponebat, quoad animus è corporis vinculis
expeditus liber in cælum euolabat. Et quod
admirabilitatem auget; nemo ex omni illo
patrum concilio vnquam ante mortē æger

decum

recumbebat, sed cum ad vltimam vitæ line-
am peruenissent, monebant sani sanos se vi-
tam migraturos. Omnes thaumaturgi erant;
omnes mira factitabant, quæ natura ipsa suæ
imbecillitatis conscia mirabatur. Illos dun-
taxat hic collocamus, qui soli & vnici vel
gu gustiis se incluserunt, vel in tumulos ab-
diderunt, vel turribus tanquam custodiis in-
cludi se curarunt, vel in spelæa & latibula fe-
rarum irrepserunt. Itaq; non complector hic
anachoretas & Patres, in solitudinum qui-
dem silentio degentes, sed qui certis diebus
conueniebant, aut pabulatum exhibant, aut a-
liorum cellas lustrabant, aut conuentus cele-
brabant, quorum quidem admodum innum-
erus erat numerus. hi longè rariores: ali-
qui tamen sparsim & passim in orbe visendi,
quorum longè antiquissimus fuit Paulus,
quem mox infra collocabo. Nam quis au-
ctor & primus in hanc difficilem palæstram
sittingressus, in medio relinquo. Hoc non
dubius audeam affirmare, huius vitæ ini-
tia & fundamenta quædam iacta, sub ipsis
Christianæ disciplinæ cunabulis, cum tyran-
norum in sanguinem Christianum sæuiret
immanitas, quando crudelitatem suppli-
ciorū fugitantes, in latebras se Christi secta-
tores abdebant: quæ vis etiam Ioannem

OOO 2

Chri

Christi prodromum expulit in desertum, cum Herodis inaudita barbaries omnem stirpem virilem vix dum natam propter Christum ad eandem & necem quaesivit. Ioannes enim quamvis in Iudææ montanis degeret, propter miracula tamen in natali eius facta, quaesitus ad eandem fuit. Eadem atrocitas & impietas Iudæorum coëgit multos fugam capessere, & in silvis se condere, cum veluti fera vndiq; ad exitium à Iudæis vestigarentur. Quod & S. Paulus ille mundi Ecclesiastes docet, cum id Hæbreis obiecit. Alij verò ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiat, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & cauerunt terræ. Ita paulatim ad quæ confugerant cubilia ferarum, retinuerunt, & in vsum domicilij verterunt, ex quib⁹ nonnulli nunquam amplius emerferunt.

Iam Paulus qui princeps anachoretarum numeratur, tali tyrannorum tempestate et populi frequentia eiectus, ab ea quam offe-

derat

derat latebra, nunquam postea recessit, nec
tamen intus delituit semper, cum foris esset
nemo. Sed S. Hieronymus, qui ingenij sui
monumentis orbem terrarum impleuit, &
ascetarum studia è solitudine in publicum
protulit, cum de Paulo hoc narrat, inter alia
tradit de clausis: IESVM, inquit, testor, &
sanctos angelos eius, in ea eremi par-
te, quæ iuxta Syriam Saracenis iun-
gitur, vidisse me monachos, de qui-
bus vnus per triginta annos clausus,
hordeaceo pane & lutulenta aqua vi-
xit: Alter in cisterna veteri, quam gê-
tili sermone Syri cubam vocant,
quinque caricis per singulos dies su-
stentabatur. Hæc quidem incredibi-
lia videbuntur esse his, qui non cre-
diderint, quia omnia possibilia sunt
credenti.

Abusque ergo Apostolorum æuo reor fu-
isse, qui clausi vitam in tenebris & antris tra-
ducerent. Nos certos indigitemus, quos pris-
corum diligentia ad nostram vsque memori-
am transmisit. Forte erit, qui instaurare volet
omissam sæculis proximis virtutem. Quam-
quam

OOO 3

quam

quam intelligo alicubi, hodieque clausam
 latere istiusmodi pietatem. Dicendum ta-
 men posterioribus sæculis viros feminasque
 cum solemni cerimonia Deo initiatos, cultu
 religioso velatos ab Episcopis & Præfultoribus
 clausos, ex quibus se nunquam egres-
 suos sacramento votoque iurati astrinxe-
 runt: quod ex Hepidanno & aliis disci potest.
 Sed nec mihi mens omnes clausos hoc ca-
 pite includere, sed electos quosdam & sin-
 gulares; aliorum tantum syllabum appo-
 nam. Dorotheum, inquam, Theonam, Ioan-
 nem Anachoretam, Eustachium, Sisinnium
 abbates. Ioannes quoque Moschus in Limona-
 rio præter eos, quos supra adduxi, commen-
 dat Machnum, Anonymum in Oliueto clau-
 sum, Georgiū Scythopolitam, Iulianū Præ-
 termittam etiam à Cæsario descriptos pue-
 lam nobilem, Hermannum Anaspergiem,
 Gertrudē, feminam anonymam. Marfilium
 presbyterum quendam, S. Leobardum, Ca-
 luppanū, Friardum, Marianum, Hospitiū,
 Eparchum, 1. Iulij, Patroclum 19. Nouemb.
 Stephanum 23. Nouemb. Idem 4. Sept. Iu-
 ram 13. Ian. Albertum, Columbanum, Dro-
 gonem, Marium, Romanum 27. Nouemb.
 Menaa. Simeonem Treuirensē, Annu-
 chardum Scotum, Cal. Febr. Vuiboradam,
 Rachidam.

Rachildam, Perethradam seu Perchteram,
Kerhildam, Prechinbaldum, Fintanum seu
Findanum, & alios haud paucos cælo, quam
terris notiores.

A. C E P S I M A S.

I.

ACepsima gemini celebrantur; alter cō-
stantia in tolerandis pro Christo cru-
ciatibus, scriptoribus factis mirè laudatus,
de quo nobis hic sermo non est; alter & po-
sterior vitæ religiosæ professione inclytus,
quamuis inclusus. Virtus enim quamuis vel
Ætæ clausa, tandem tamen, veluti victrix
flamma, in apertum erumpit. Custodierunt
huius memoriam Theodoretus, præclare
de sanctis viris meritis, dignusq; qui inter
eosdem censeatur. Fasti quoq; Græci & Me-
næ: Neq; Nicephorus silêtio texit, qui pau-
cis multa complexus: In solitudine,
inquit, vrbs Cyri, Acepsumas ille de-
cantatissimus, qui in tuguriolo exi-
guo inclusus sexaginta annos ita san-
ctè peregit, vt neq; conspiceret, neq;
alloqueretur quemquam. Sed paullo
copio-

Theodore-

tus.

Menæ 3.

Novemb.

Nicephorus.

000 4

copio-

copiosius Menæa : Hic Theodosio magno
 imperante floruit, qui paruo gurgustio clau-
 sus, vixit annos sexaginta (tanquam mutus
 ac cæcus) quod neq; cum quoquam sermo-
 nem conferret, nec quemquem aspiceret; sed
 versus in se ipsum, & ex se in Deum reuersus,
 animum cælesti contemplatione pascebat.
 Porro cubile ipsius seu antrum, per mazan-
 dros & sinus instar incuruæ & sinuosæ lineæ
 effossum erat, vt cōtra stanti esset inadspec-
 tabilis. in cibum nihil illis præter lentem fref-
 sam, & repentem porrigebatur. Aquam ex
 vicino fonte concubia nocte semel quantū
 ad septem dies satis erat, cum à nemine con-
 spiceretur, hauriebat. Vltimis viæ diebus à
 plurimis passim beneficiis celebratus, etiam
 sacris initiari se, quamuis coactus, passus est,
 nō passurus, nisi mox è vita migraturus. tan-
 ti sacerdotis honorem & officium, ad quod
 hodie illotis propè manibus, vt est in paræ-
 mia, curritur, existimauit.

ALEXANDRA.

II.

Nec deterior sexus viris in hoc certami-
 ne fuit inferior. Alexandra, vera in vir-
 gine virago, à proco sæpius ad stuprum solli-
 citata, ne læderet amantem, aut ipsa lædere

ur, supra fœminam sapiens, oris venustatem
cum pudore, sepulchro clausit, nusquam ra-
ta tutius hos thesauros posse cōdi seruariq;
quam inter emortualium caluas & cineres a-
rentes, ex quibus nulla flamma erumpat, quę
florem honestatis possit populari, quis enim
thalamum in tumulo, pręter illum Ephesi-
am collocet? Duodecim annos in situ &
squalore tenebrarum horrentium tenerrima
virgo, nulli nec viro nec fœminę visa, porre-
cto per foramen alimento traduxit. Cete-
rum ubi se ad sempiternam lucem ex tam lō-
ga sepulchri nocte euocari sensit, composito
ad honestatem corpusculo dormienti simi-
lis requieuit. Ministra, cum ad victum alla-
tum Alexandra manum non porrigeret, nec
vocanti responderet, renunciavit domum.
Itum ad conditorium, & remota saxi mole
reperta ex sanguis, nec opus fuit ante duode-
cim annos sepultram, sepelire. Rogata olim à
Melania, quomodo otium, quod maximum
sepē parit religiosi negotium, falleret? à pri-
ma, inquit, luce vsque ad nonam certis De-
um precibus adeo; proximam horam lanę
faciendę & penso trahendo impendo. De-
inde cęlestium heroum vitas disco, & for-
tissima facta recognosco, quibus pro Deo
Christoq; testando sanguinē expenderunt.

OOO s

Vbi

Vbi demum cœpit aduersperascere, laudibus Deo Divisq; dictis, cibum gusto. Noctis maximam partem in votis & precibus pono, semperq; spe cælum affecto, & laborum meorum cum vita finem exspecto; ad quem omnes adspiramus. Ostendit Alexandra Virginibus locum, vbi pudorem procul periculo haberent. Sed hodie, quæ fugiunt thalamos, aut tumulos quærunt?

CHORYBITA.

III.

HVnc Climacus commendat, quem tibi ex eodem sed recens verso tanquam ex ipso fonte haustum propinabo, quod ad munum habeam Apographum Climaci græcum MS.

Exponam tibi, inquit, & de silentiario, qui in Chorebi solitudine degebat, quid illi eveniret. Multis annis inertie & socordie, suis instituti iuxta ac salutis neglector, litabat. Ad ultimum demum deductus & conclamatus, iam intervallo iustæ horæ videbatur corpore & vita excessisse, cum subito recepta anima, iubet nos omnes facessere & exesse; ipse obstrictis cellæ foribus, duodecim ipsos annos solus vnicusq; ibid. perseveravit clausus, merito taciturnior: nec ad mensam quicquā pra-

ter panem & frigidam adhibuit. Sessitans autem, ea tantum, quæ paullo antè à sensibus auocatus spectarat, immoto corpore & vultu semper eodem, attonito similis meditandoreuoluebat, mœstoque silentio defixus, perpetuo calentium imbre lacrimarū inundabatur. Demum vbi (post duodecimum annum) animam agentem aduertimus, aditum cellæ moliti irrupimus, multisq; & infimis precibus morientem obtestati (vt salutaria nobis monita in extremo affatu ederet) hanc solam vocem extorsimus: Date veniam, sodales, monenti: nemo in cogitationem mortis serio ingressus, poterit vnquam peccare. Nos proinde summo stupore percussi demirabamur eum, qui antea tam solutè vixisset, repente tam admirabili & sancta metamorphosi fuisse commutatum. Corpus deinde terræ mandauimus in cœmiterio haud procul castris. postridiè ad tumulum reuidentes sacrum illud reliquiarum pignus non reperimus, quod cœlestis clementia Numinis in hoc veller ostendere gratam sibi esse pœnitentis curam & laborem diluendi peccati: modo velit post extremam etiam recordiam ad frugem se reciperere.

DA

DAVID E MESOPOTAMIA.

I V.

*Joan. Mo-
schus c. 69.
prat. spir.*

Non amplius trecētis septuaginta quibusque paſſibus remotam Theſſaloniam David religioſiſſimus pater mandram annis admodum octoginta nunquam egreſſus ce-
lebat. Et quia barbarorum, qui provinciam populabantur, incurſiones metuebantur, in urbis manib⁹ vigiliæ, ne ſubito hoſtis ciuitas aggrederetur, excubabant. Ergo qui illam murorum partem, quæ Davidis ædiculam ſpectabat, tuebantur, nocte quadam animadu-
uerterunt è fenestella domicilij ſenis flam-
mam emicare: rati barbaros tectis igne ſubſi-
ſſe, poſtridie è præſidio urbis nonnulli e-
greſſi offenderunt Davidem proſuſ intacti & mapale ſartum tectum. Nocte rurſum de-
em inſecuta, eundem ex igne refulgentē ad-
mirabundi ſpectauere ſplendorem, & iterum
tertia ac quarta; donec vniuerſam ciuitatem
rei nouitas ad ſpectaculum aduertit, quæ ſe-
quens in manibus inſolitos ignes è cella Da-
uidis exundantes vidit tot noctibus, quod
David, inde cum annis prouixit. Fuit inter
ſpectatores pariter & admiratores Palladii

œnobiarcha, quem hæc gloria Davidis im-
pulsit, vt rebus humanis valere iussis, se totū
Deo transcriberet, quod in hunc mundū se-
cum ratiocinaretur. Si benignus rerū huma-
narum arbiter Deus seruos suos in præsentī
vita, tantis ornat triumphis, quid expectan-
dum erit in illa beatissima æternitatis sede,
quando vultus iustorum solis æmulabuntur
fulgorem?

ADDAS MESOPOTA- manus.

V.

Ad alteram eiusdem vrbis partem alius *Idem cap. 70*
religiosus senex caua platano clausus
viam trahebat, quem ex incurstantibus pro-
vinciam barbaris conspicatus miles, stricto
ferro aggressus, mactare conabatur, cum ecce
tibi manus gladio armata, & ad ictum elata,
subitò obriguit, immotaq; vt erat in alto pē-
dens hæsit. Obstupefcentibus cæteris, & Ad-
dā pro latrone deprecantib⁹, innocentis de-
precatu senis, infelix latro suspensā recepit
dextram, & facti pœnitens recessit. In tem-
pore nempe succurrit Deus suis, & im-
minet semper in scelere depre-
hensus.

NA

NATHANAEL.

VI.

*Palladius
cap. 18.*

Quindecim annis antè quàm Palladius obiret silvarum deserta, Nathanael ad ampla cæli templa ex carcere cella sue profectus erat, de quo à commilitonibus illius hoc accepit. Non potuisse ferre doli fabricatorè cacodæmonem, Nathanaelem tam patienter vna in casa residere, & Deo de rolerantia vigiliarū, ieiuniorum, inedia, precum assiduitate quotidie victimas adolere. Igitur mille strophas extrudisse, quibus illum extra limen antri sui proliceret: tandemque animo tantum suffudisse mærorè, vt confusumens & prope hausta tristitia, non haberet quo se verteret: iam odisse angustias domicilij; iam taedio emori; iam cogitationum molestissimarum fluctibus obrui; quarū nec principium deprehendere, nec exitum reperire poterat. Demum voluisse loco cedere, & gradu moveri. Quod inquit, vbi veteratosensit, insidias tam feliciter positas, vris tanto vehementius impulsus, quanto magis animaduertit perturbatum. Hoc enim ingenio est hostis, vt deiectos audacissimè aggrediatur, ac vltro insultet abiectis; erectos vero & contra generosè cunctes formidet ac refrenat.

giar, non secus ac feræ nonnullæ fugientes
persequuntur, & persequentes fugiunt. Vi-
ctus Nathanael solitudinis æternæ tristitia
& illerabilis cauernæ nocte excessit, & ali-
um non admodum ab hominum frequen-
tia disiunctam cellam condidit: in qua forte
quadrimestre perseuerarat, cum de nocte ad-
uentans præstigiator dæmon militis & ap-
paritoris cultū præ se ferens, tauriq; de mo-
re exuiis indutus, fores Nathanaelis incre-
puit. ad quem clausus athleta Christi: quis
enim es tu, qui hic ante fores meas, in regno
meo turbas cies? Ego, inquit, irrisor, ille sum,
qui te primis cellæ tuæ castris exui, & nunc
adsum, vt hinc quoq; præcipitem eiiciam.
Indignissimè tulit Nathanael se artibus ma-
ligeni fuisse circumuentum, atq; vt priorē
fraudem hostis refelleret, rediit ad primum
cubile suū, in quo septē & triginta annos cō-
clusus edurauit, nullis se dolis architecti pas-
sus, quamuis millies tentatus protrahi. Septē
olim vna Pōtiffices seu fama Nathanaelis ex-
citi, seu nescio cuius instinctu ad clausū offi-
ciosè salutandum venerant: quibus amicè &
modestè acceptis, ac post mutuā salutationē
& sermocinationē abeuntibus, non est extra
postes sacrarii sui comitatus, quod sacri anti-
bitū administrari, digressis jam episcopis, obie-

Statuas

ctarunt Nathanaeli, quod rusticè egerit, cum
sacratos præsules, tam procul illius causa ad-
uentantes, foras nec vllum passum prosecu-
tus esset: respondit Deum sibi testem boni
mentis esse, à se coli non pontifices solum,
sed quemuis è numero sacris etiam primi
initiatum; quamobrem autem abeuntes pro-
fules non sit ad certa viæ spatia pro more
officio prosecutus, id nosse iustum conscien-
tiæ interpretem Deum, cuius causa omnia
faceret. Suspectam habebat architecti fra-
dum artes, à quo dubitabat an impulsus ad
reuisissent.

Cum hæc techna improbo artifice ma-
cessisset, neque Nathanaelem è suo latibulo
protraxisset, cōuersus ad aliam. Extremo
ta anno idem hostis in puerum duodece-
nem transformatus, præ se asinum elicellu-
um, panario onustum agere simulauit, quem
& circa lucis deficientis & noctis inchoanti
confinium proximè cellam NATHANA-
ELIS admouit, ac concidisse sub sarcinis ex-
clamauit: NATHANAEL non porriges
misero auxiliarem dexteram? patieris me hæc
nocte prædam feris & hyænis fieri? quid re-
spondebis Deo, qui seruum Dei neglexeris
atque adeo immanissimis beluis laniandum
obieceris? Referauit Nathanael aditum
implo-

implor-
stans:
Ego, i-
lius an-
thanae-
to app-
& soler-
positu-
opem
immar-
tum la-
da. Co-
nec ta-
dubita-
sulis a-
quod
neglig-
egress-
stanti-
quam
tus D-
pueri
uera i-
ator e-
cella-
ter vi-
rugit
imbe-

implorantis vocem, & intra limen consi-
stens: Ecquis ades, & quid auxilij me poscis?
Ego, inquit ex dolis compositus puer, sum il-
lius anachoretæ (notum & familiarem Na-
thanaeli indigetabat) minister, panes iumen-
to apporto, quod die crastino pater agaperi
& solennem mensam reliquis patribus sit ap-
positurus. Quare etiam atq; etiam te rogo,
opem suppliciter poscenti porrige. Plena
immanibus horret solitudo foris, si me deser-
tum laniari patieris, culpa tibi erit præstan-
da. Concussit hoc stratagema Christi militē,
nec tamen loco excussit. aliquandiu enim
dubitanti & anxie cogitanti similis, tandem
sulis ad Deum precibus consilia explicauit,
quod verebatur ne vel officium charitatis
negligeret, si puerum non iret adiutum, vel si
egressus misero succurreret, ludibrium incō-
stantiæ dæmoni deberet, cum decreffet nun-
quam se extra cellam commonere: Ergo fre-
tus Deo, audi, inquit, puer, aut quicumque
pueri formam geris, spero te, se opis meæ re-
uera indiges, diuinitus adiutum iri: si infidi-
ator es, jam hoc ipsum intelligam; & clauso
cellæ ostio elusit veteratoris artes, qui turpi-
ter victus, cum fædis onegrorum & ferarum
rugitibus in auram euauit. Miserum te &
imbecillum hostem, qui omnibus machinis

PPP

adito-

admotis, per septem & triginta annos non
potuisti miserum & vnicum homuncionem
vellatum vnguem mouere loco. I nunc, &
iacta robur à nado monacho infractum &
euietum.

MARCIANVS CYREN- fis.

VII.

*Theodoretus
lib. 3. & Ec-
cles. hist. l. 4.
Menaa 2.
Moy.*

CYrus oppidum, Marcianum orbi dedi-
qui splendore generis, quod illustre &
regium habebat neglecto, ad intima deserta
properauit, vbi tectum condidit tam humi-
le & pressum, vt vnicum illius nec ipsum co-
tum stantis corpus caperet. in quod se tamen
velut in caueam compegit tunicam indutus,
quam tristis pilorum horror asperarat. mo-
dus cibi in diem tres erant vnciae panis, cum
modico aquae humore ad vitam toleran-
dam. Progressu temporis duos admittit in
disciplinam sectatores, qui sibi propter illi
modicas casas posuere. Marcianus semper
clausus cereum aut lumē nullū admisit, quod
illi sub noctem caeleste sidus affulgeret, quo
literarum characteres peruidebat. quamvis
præter Dauidis odaria & Psalmos haberet ni-
hil. Fuit cum è proxima solitudine immanis
serpen-

serpens immineret, qui exitium omnib⁹ mi-
 nabatur: atq; discipuli quidem ipsius territi,
 exanimatiq; fugam spectabant. Marcianus
 autem solo digito forma crucis expressa,
 monstrum spiritu afflatum, subito non se-
 cus ac stipulā igne correptam disiecit, vt cre-
 pans in multas partes rumperetur. Olim etiā
 Flavianus Antiochiæ Pontifex & Cyri anti-
 stes aliq; illustres præfules (sic Deus illustrat
 virtutē quamuis clausam & latentē) ad Mar-
 cianum egressi, coramq; aggressi, multis argu-
 mentis & literarum sacrarum auctoritatibus
 conabantur ē spelæo suo & tenebris elicere,
 atq; ad salutem & vsum populi in vrbe luce
 tanquam illustre sidus collocare: quorum
 tamē oratione flecti non potuit, vt cœptum
 vitæ genus mutaret. Inter hæc non minus ex
 tenebris illa lux per orbem dilata, radiis suis
 multorum mentes, disiecta errorum nocte,
 illustrauit, quando haud paucos ab hæreti-
 corum perfidia ad rectam sanctamq; fidem
 deduxit. Sed qualem se erga domesticos &
 cognatos exhibuit immortalis heros? Soror
 quandoq; cum paruulo filio ex vrbe Cyro &
 alimentis asceræ sancto opportunis aduene-
 rat: sed Marcianus sororem nec ad adspectū
 quidem admisit; nepotulum salutauit; ex
 allatis obsoniis nihil attingit. Sed vrgētē foro-

re, ut reciperet necessaria ad victum appor-
tata, quomodo, inquit, ad nos profecti
cenobia, quæ ad nos properantibus occur-
rebant indonata transiistis? facessite ergo
vestris donis propter sanguinis propinqua-
tem oblati, non Christi causa allati. Longe
ergo lateq; fama viri vicinis iuxta ac remo-
tis desiderati propagata, cum cognovisset
futurum, ut post mortem de corpore suo ce-
tarent, & elegantes tumbas adornarent, ade-
oque ades sacras & magnificas molirentur.
Eusebio ex primis discipulo accersito & iu-
reiurando adacto, ut corpus suum procul
sua cella humandum curaret, & nulli morta-
lium aperiret, ubi lateret, sopitus ad domum
profectus est. Hæc fere ex Menæis. longe
prolixius omnia Theodoretus ut solet, mi-
gisque oratorie & fusè. Sed lectori malui-
rem appendere, quam verba adnumerare.

VIRGO GERMANA Nobilis.

VIII.

*Casarius.
lib. 4. c. 29.*

HÆc & bona indole nata, & bona men-
te prædita, forma insuper optima, & op-
bus abundans, & genere illustris, & quod
caput est, hodieque rarissimum, inter deli-

22

as urbanas sobria, & aulicam licentiam pudica, vniufque cælestis sponfi amans; quo magis vrgebatur ad nuptias, hoc magis spectabat cælum & thalamos nulla sorde inquinatos. cuius constantia victi parentes, non pugnandum Deo rati, desponsam votis melioribus filiam suo relinquere consilio. quæ mox Deo sibiq; de paterno maternoq; sanguine & affectu, quo tanquam ferrum à magnete trahimur, victoriam gratulata, domicilio ad vitam religiosam traducendam seorsum cōdito, à prouinciali pontifice Deo initiata, flammeoq; cælesti nupta & velata, vltro volens libensq; suo larario inclusa, & ab omni cœtu mortalium exclusa est. vbi primos sane dies religiosè pacateq; egit. Sed accensus indignatione hostis se à tam imbecilla ætate & sexu triumphatum, cœpit oppugnare arcem hanc virtutis recens exædificatam; munitā quidem probè, sed à tiruncula pugna tam atrocis insolente ac imperita, male propugnatam. Primum quod solet, affundit perditos hominum sedenti in tenebris & carcere tristitiam, solis oppido molestam & periculosam; quod neminē in promptu statim habeant, à quo mœstum silentiū & tristis quies vocis humanæ, quæ medicina est ægrotantis animi, affatu subleuetur, & molestia abster-

PPP 3

gatur.

gatur. Patitur enim summus agonothesa De-
 us ascetas suos ascetriasq; in campum certami-
 nis ac tentationum deduci, ut vires pri-
 mum suas explorent, & explorata imbecil-
 litate pectoris humani, discant ad asyllum di-
 vine clementiæ & potentiæ confugere, de
 se sibi nihil polliceri, Deo solo niti; quod ex-
 perimentis multi tardis; nonnulli seris; pau-
 ci primis assequuntur. Igitur teneram Chri-
 sti militem primo assultu mœroris prostra-
 tam, hostis occidere conatus, animum adeo
 cogitationum fluctibus preffit, ut nec ex-
 lum esse, nec arbitrum rerum Deum, nec Di-
 uos viros, nec etiam se hominem existima-
 ret. Iam inuisa erat infelici solitudo, iam sibi
 gravis, iam desperata constantia, expediri
 carcere atq; erumpere claustra sui domicilii
 cupiebat. Cum ecce opportunè adest medi-
 cus animi Brunsbachiensium antistes ex Ci-
 stertiensium familia, cui virginem sacram E-
 piscopus curandam solandamque commise-
 rat. Iam natum ab animo malum in corpus
 etiam puellæ redundarat, intimasq; medul-
 las ossium exedebat: lurida facies, & scanda-
 macies, tristis pallor & dubia mentis vale-
 tudo miseram inuaserant, & propè emacia-
 rant; cum religiosus pater in tempore, & iam
 serius ferè quam tempus exigebat, querit
 quid

quid viuat, quī habeat? Malè, inquit illa,
 (quod ipsum erat optimum, aperiri malum)
 quid enim malum; hic clausagemo: cur hic
 velut in ergastulo innoxia inclusa sim, quid
 agam, quid viuam, quamobrem ad sim ne-
 scio. Percussus sanè pater, Dei causa, in-
 quit, nata hic ades, vt exacta hic sanctè vita
 ad sempiternam vitam, ad calum inquam,
 aspires. Hic illa totum quod coxerat animo
 venenum euomens, Quis, inquit, morta-
 lium nouit, an vllum sit calum, vel Deus,
 vel czlites. quis inde ad nos rediit, quis vi-
 dit, quis vīa nobis declarauit? Attonitus
 abbas, & totis artubus contremiscens, Quid,
 inquit, ais filia? quid loqueris, cruce muni
 cor tuum. Ego, inquit illa, loquor, vt sentio,
 quod nisi hæc quæ prædicatis, videro, ocu-
 lisque plane terigero, adeoq; vsurpāro, non
 credam. Missionem peto; actutum me ex
 hac molesta cauea expedite; exanimat tam
 tristis & mœsta silentii solitudo. Conatus
 sanare animum virginis ægrum ac depositū
 sollicitus pater, cum ex insidi veteratoris arte
 conflaram hanc virgini molestiam cerneret;
 Non vides, inquit, filia, te peti insidiis iurati
 inimici nostri, cui dolet virtus tua, & ex vir-
 tute secutura gloria? nitere contra, & susti-
 ne impetum hostis generose: adest D E V S

PPP 4

certan-

certantibus, cessantes odit. Nonne tute hoc
 viuendi genus vltro, ingratis etiam parenti
 & propinquorum complexa es? an te sponsi
 tui Christi pœnitet? nonne te intra has ipsi
 domicili angustias spontè conclusisti, va
 ramque hanc quietam, sanctam, & ab omni
 bus vulgi sordibus seiunctam, votis omni
 bus expetisti? quæ te miseram mala mens, a
 ram sancta mente deducit auocatque? Dura
 nata, & perseuera hanc vitam, quamuis ini
 tio turbulentam, tempestatem hanc mox a
 mcena & serena sequetur tranquillitas, non
 semper perdonat Deus, serua te rebus melio
 ribus, breui secuturis. Obfirmarat animum
 pertinax virgo, omnemq; ab auribus animi
 medicinam excludebat. tum Abbas, quan
 do inquit, deliberatum habes, claustra virtutis
 perfringere, & te in exitium vltro præci
 pitare, reserabo cælestem hanc tibi domum,
 & sponsam Christo initiatam emittam, tuo
 periculo res agitur, tibi seritur & metitur. Si
 quis tamen precibus religiosi patris tui apud
 te est locus, septem duntaxat hinc dies præsto
 lare, donec ad meos redeam, atque inde ad te
 reuisam. Ægrè impetrauit ab ægra septem
 dierum moram. Regressus ad suos Cœno
 biarcha exposuit in cætu, quo loco essent res
 infelicitis Virginis, rogat omnes, & verò im
 perat

perat singulis, vt apud Deum caussam virgi-
 nis agant, nec cessent fatigare precibus cælū,
 quoad flectant Numen, & opem impetrent
 præsentem. Ipse etiam præses cœnobii pro-
 fusis ad Deum lacrimis adiit, vt misereri vel-
 let miseræ puellæ. Nunquam frustra consuli-
 tur Deus, annuit votis patrum, virginis men-
 tem mutauit, & reuersus Abbas ad clausam,
 quomodo, inquit, modo habes filia? Melius
 inquit, ac vnquam aliàs optime pater, tantis
 per hosce septem dies delibuta sum gaudiis,
 vt non solum omnem ab animo nubem tri-
 stitiæ absterferim, sed onerata cumulataque
 lætitiis omnibus, quæ Deo sint grates laudes-
 que, vix me ipsam ceperim præ copia con-
 solationis. Quid ita, inquit pater, quia mox,
 inquit, à discessu tuo, auocata mente à sen-
 suum usu, & omnino è corporis vinculis ex-
 pedita, contemplata sum animas cælestium,
 spectauit triumphos sanctorum. corpus autē
 meum, humi fusum pallens, exangue, tan-
 quam florem languidum aut marcescentem
 vidi. Rogata quæ esset facies aut forma ani-
 mæ? natura, inquit, est exors corporis, adeo-
 que spiritus lucētis ad modum globi vndiq;
 oculatus, vndiq; illustris. Animus cum ani-
 mo in corpore degenti visitur, in corporis
 habitu compareret, vt & reliqui cælites; sed
 PPP § exso-

exsoluto & libero à corporis concretionē
spectatur ab animo in suæ naturæ conditio-
ne, ut crystallus aut gemma translucida, in
quā nihil umbræ aut opacæ noctis, ut in cor-
pore, deprehenditur. Exhilaratus patet de
tam felici statu restituta sibi virginis, nos do-
cuit, quæ tabulæ mediis in tentationum nau-
fragiis sint prendenda. Nulla ab hoste intea
ta pericula, nisi per preces posse vinci & de-
clinari. Tum primam salutis spem affulgeret
cum scopuli tentationum latentes nudan-
tur, deinde confirmari, cum sapientis consi-
lio quoquo modo paretur, omne demum
periculum precibus euitari.

DE DVOBVS VICISSIM inclusis, pia & iucunda historia.

I X.

*Josephus
Ballardinus
lib. 2. cap. 72.
in praeo slo-
rum.*

IN omnem posteritatis memoriam pecca-
turus viderer, si duos hosce fortissimos
Christi athletas & ascetas, sed vulgo parum
celebres nec in fastos, quod sciam relatos, si-
lentio premerem.

Duo quidam socieni (ut auctor est Hen-
cus in speculo exemplorum) per omnem or-
bem vagabundi passim histrioniam exerce-
bant

oncretionē
 e conditio-
 lucida, in
 s, ut in cor-
 as pateret
 nis, nos do-
 onum nati-
 oste inter-
 inci & do-
 affulgeret
 es nudan-
 tis consi-
 e demum

 SSIM
 nda

 am pecc-
 ortissimos
 go parum
 elatos, si-

 est Hen-
 mnem or-
 n exerce-
 ban-

bant, & Artellanis atque exodiis, omniq̃
 genere ludorum, fabularum, ac iocorum po-
 pulo delicias faciebant, & spectantium si-
 mulrisum simulq̃; plausum & crumenas cap-
 tabant, ut inde viuerent & biberent, & genio
 suolitarent. Hanc viuendi rationem cum
 diu sanè perseuerassent, alterum infelici vi-
 tæ & damnatæ sortis artisq̃; tandem pertæ-
 sum est, quod minime ignoraret, dictatorio-
 lim supremo, post actam præsentis vitæ fa-
 bulam, certam & exactam omnium ratio-
 nem esse reddendam, causamq̃; apud incor-
 ruptum iudicem agendam. Ea cogitatione
 defixus, & intimo sensu animi perculsus,
 cepit meliora consilia capessere, & de præ-
 teritæ vitæ dictis, factis, decretis rescinden-
 dis & expiandis anxie secum pertracta-
 re. Deliberabat an secreta silvarum pete-
 ret, an in aliqua potius familia & cœtu
 religiosorum virorum nomen profiteretur.
 Inter hæc captabat locum socii fallendi, ne
 fugam suam sentiret; quem nactus D E O
 propitiato, se ab eius conspectu & societate
 subduxit, precatus assidue nūmen, uti sibi
 dux esse viæ veller, rupemque aliquam o-
 stenderet, in qua lateret, & præteritas culpas
 aboleret, gratiamq̃; sibi cælestem concilia-
 ret. Incidit demum in nemus, ex quo collis
 surrexit,

surrexit, altā infernē cauernā patens, in quo
 ē superiore loco angustus erat descensus, li-
 xo clausus. Hic placebat locus lacrimis, pre-
 cibus, vigiliis, & aliis pœnitentiæ studiis op-
 portunus. Demissus ergo in hiatum descen-
 dit, vbi vitam in sancto luctu, cum magna a-
 nimi tranquillitate egit, modico pane & a-
 qua ab accolis administrantibus contentus.
 Ceterum alter ludio, de amisso collusore suo
 miris modis anxius, veluti verragus canis si-
 ue venaticus vbiq; gentium sodalem suum
 vestigabat, omnem sibi vitam sine commili-
 tione suo acerbam ratus, quod sibi omnino
 carere eius vsu non posse videretur, qui cum
 tam benignos sibi & faciles per iocum & lu-
 dum pararat ventris largitores. Itaq; nullum
 inquirendi finem faciebat, obuios quosq; de
 illo percunctatus, tandem didicit, quendam
 in lucū illū, quē ostendebat, secessisse, ibiq;
 in spelæo Deo operari, sua deslere delicta, p̄
 vitam degere. Ex descriptione indicis facile
 cōiecit histrio, illum ipsum suum desidera-
 tissimum comitem & ludium esse. Quocirca
 nemus penetrat, rupem ascendit, ad fenestra
 claustra adrepit, caueam inspicit, suum sode-
 lem agnoscit, sed planē diuersum à priore, ut
 qui tum supplices ad Deum preces piē & re-
 ligiosē fundebat. Aggressus tamen illum

multū

multis verbis cœpit prolectare, & ad vitę pri-
 oris gaudia inuitare. Quid, inquit, virorum
 optimę, vitę, voluptas, & delicię mez agis,
 quo te consilio viuum ante mortem inter
 mortuos collocas, & in sepulchro, quo te o-
 lim natura fuerat inclusura, antę sepulturam
 sepelis? Quę tibi mens? Quę te miserum ve-
 xat infania? vt abiectis omnibus vitę com-
 modis, quibꝰ per orbem errantes fruebamur,
 omnibusq; voluptatibꝰ circumfusi nobis rē,
 aliis spectacula faciebamus, teipsū in has te-
 nebras & squalorem cōiiceres, vbi in summa
 vitę acerbitate vitam traduceres? Prodi, pro-
 di, infelix ex tumulo nondū extinctus, quid
 agis apud mortuos viuus? Egredere sodali-
 um dulcissime, petamus illam ciuitatem, vbi
 populofaciamus fabulas: dies festi appetunt,
 magna lucri spes affulget, qua nos omnino
 priuas, si nō prodis, quod enim solus nil pos-
 sim nōsti; Tu omnibus me commodis vitę
 spolias, nisi te mihi & luci & orbi reddis. A-
 des obsecro, nec me desertum negligas. Erit,
 etiam in oppidis locus precandi; nusquam
 abest numē, vbique præsens vouentium sen-
 tit affectus. Hęc & his plura pluribus diebus
 assidue occinebat sancto viro inimicus an a-
 micus? nec finem nec modum facturū vide-
 batur, nisi assidua incantatione socium euo-
 casset.

casset. Enimuerò alter tam altè in æternitate cogitationem descenderat, tamque arcè in Christi familiaritatem per contemplationem se insinuarat, vt cælestibus inundatus gaudiis omnino blâditias sodalis & propinatas in circèis poculis promulsides cõtēneret; quin vltro grauitè etiam illius importunâ infectabatur improbitatē: abiret modo cū suis impiis, & ab inferno hoste suggestis sollicitationibus, nihil moturū, minus promouendum, nunquam se cœpta desiturū. Quin tū potius, inquit, in meas partes concedis, & mecum doles, qui mecum peccasti: vt ambo pace superum donati, cæloque reconciliati ad beatas olim cælitum sedes aspiremus. Surdis fabula: caute Marpesia dūrior erat ad omnia boni sodalis hortamenta, vt qui decreffet ab eo non recedere, nisi extractum ex cauea secum ad pristinam viuendi licentiam deduxisset. Ergo instare, & sodalem dies noctesque vrgerè; egrederetur, & secum ad solitos ludos & luxum reuerteretur. Quod cum pius & germanus, quāuis improbitationis, amicus sentiret, nec à se pellī nec auelli posse socium obfirmatum; statuit illum pio dolo circumuenire, vt quemadmodum ille sibi suasor esset vitæ sanctioris deferendæ, ita vicissim ipse socio auctor esset volentis non

leni

lenti melioris consilij capessendi. Simulat se
tot optimi sodalis precibus fatigatum tandē
velle in ipsius vota concedere, & deserto an-
tro ad pristinam libertatem & licentiam re-
uertere. Ergo, inquit, quando me tam importu-
nē vrges, nec modum precandi facis, nec nisi
mecum recedere iuratus es. En vltro in tua
vota curro, tuus sum; sequar te quocūq; per-
gentem, ducentem. Erat cauerna vndequaq;
conclusa, nec aditum vllum habebat, nisi su-
pra caput modicum hiatum, & infra fene-
stram exiguam; qua subministratum admit-
tebat cibum. Ille tam grato & inexpectato
responso latus, prae gaudio se vix capiebat &
confectum ratus negotium, ad os spelzi il-
lico accurrit, & omni connixus ope, saxum
ingens à foramine remouet, funem demittit,
socium in speciem hilarem & renidentem
extrahit, extractum amantissimē complecti-
tur, mirē sibi de victoria gratulatus; cum illo
dein viam ingreditur, & ad urbē proximam,
vbi ludi erant celebrandi, pergit. Sed alter
aliquandiu cum illo progressus, Hem, inquit,
infelix ego Zonam numis plenam & piis col-
lectam & porrectā reliqui in caeuerna: si pla-
cet, redeamus & nobiscum auferamus. (Non
facilius in fraudem impellimur: quam cum
spes numi affulget.) Omnino, inquit ille
impro-

improbis, reuertamur, opus est ære nobis in
viam, ego meum te perquirendo totum ex-
pendi. Vbi ad speluncam reuenerunt, ille,
qui erat paulo ante eductus; si non est tibi
grauis, inquit, quæso descende tu, qui me va-
lentior es iam inedia, vigiliis, & luctu tam
diuturno exhausto. Ego te per funem de-
mittam: sub toro culmorum, in quo fessis
somnia capiebam, reperies crumenam ære
targentem. Ego vero, inquit alter, ingre-
diar libenter, ditior egressurus. Simul ergo per
funem delapsus est, alter attracto fune, in
antri, aduoluta saxi mole, occlusit, sociumque
inclusit, & ad fenestram transgressus: amice
mihi, inquit, in paucis clare, ego in hac caua
tamdiu clausus, noxas meas olim tecum ad-
missas, quibus caeleste numen ad iustitiam
nos vindictam concitauimus, mortales ære
tem plurimos exemplo viuendi pessimo gra-
uiter offendimus, assiduo luctu, lacrimis,
precibus, ieiuniis & aliis penitentiae studiis
conatus sum expiare: iam par est, ut tu quo-
que pro tua parte tuas culpas fleas, & Deo
dum viuis valesq; satisfacias. Nam vbi actum
annaliū tuorum recognōris, intelliges, quæ
tam & quam longam ætatem in omni vitio-
rum genere detriueris, quot mortalibus sepi-
piterni exitii auctor fueris. Quod si ergo
tantum

tantis p
præsens
piternis
maçter
clusum
funem,
est quo
bus ob
cusaret
corpit
calites
laccesse
quam
tes eur
cisurum
ter vt
id à se
dalem
te ipsi
nenda
quot
one p
iam a
rerum
tus, a
& illi
id salu
passu

tantis peccatis non dignas abs te pœnas in
 præsens exegeris, certè futurum est, vt sem-
 piternis inferorum suppliciis torquearis, &
 macteris. Clausus vbi se delusum & in-
 clusum vidit, vehementissimè perturbatus,
 funem, inquit, demitte, & me attrahe, nihil
 est quod mihi caput tuis logis & concioni-
 bus obtundas. Quod cum alter facere re-
 cufaret, in dirissimas effusus execrationes
 coepit maledictis ipsum cælum & omnes
 calites onerare, & impio ore Deum impiè
 lacerare; adiectis insuper minis, quod nisi
 quamprimum emitteretur, se in mille par-
 tes eum discerpturum, frustratimque con-
 cisurum. Cuius impotentem animum al-
 ter vt mitigaret, modestissimè respōdit, non
 id à se agi vt optimum & familiarissimum so-
 dalem, aut rideret, aut vexaret, sed pro salu-
 te ipsius & anima apud Deum in gratia repo-
 nenda se laborare, proinde quiesceret, & ali-
 quot dies in suorum peccatorum recogniti-
 one pōneret, quemadmodum ipse aliquot
 iam annos posuisset; se curaturū, vt nihil illi
 rerum necessariorum desit. Sed vento locu-
 tus, austrum verberabat, furebat intus alter
 & illi vltima omnia minabatur. Nec curauit
 id salutis illius studiosus, nec egredi clausum
 passus est. Vbi ille toto triduo plenus despe-

QQQ

ratio-

rationis & indignationis non destitit in celeste numen & diuos omnes maledicta iacere, scelusque scelere cumulare. Sodalis interimplacare precibus Deum, & votis omnibus propitiare, vt animum impotentis frangeret, & pro sua infinita clementia misericordiae thesauros aperiret, & infelicē suā gratia quamuis indignum, dignaretur. Solabatur interea mœstum, & blandissimis verbis ferocem animum conabatur mitigare. Eraduit pietas numinis charitati, pro misero deprecantis, sensim cœpit clausus sensum cordis aperire, & in seipsum descēdere, agnoscerē plenam vitiiis & flagitiis vitam, flere deinde & dolere; veniam præteritis orare, fatiēque apud sodalem, se non tantum esse dignū illo carcere & cauea, sed in æternum inferorum chaos merito demergendum; proinde nolle se è spelæo ante mortem expediri. Vsq̃ adeo nemini venia quamuis impio desperanda, quam præsertim facilē pietas aliorum & charitas extorquet. Non simulauit dolorem inclusus, verē & ex animo supplex alteri, petiuit vt accerferet peritum aliquem medicū animorum, cui sua vulnera conscientie omnia curanda aperiret. Quod eo mox doloris sensu de peccatis concepto fecit, vt inexpectata metamorphosi prorsus ex impio
in pi-

in piū
formar
& sod
seuerita
doq; tr
incolas
flueban
temtio
mabat
mentis
morte.

EX

in illo
tione
terari
cōfir
capu

in pium, ex scelerato in sanctū virum trans-
formaretur, vnaq; cum suæ salutis curatore
& sodali omne tempus in summa viuendi
seueritate precando, abstinendo, peruigilan-
doq; traduceret. Quæ res etiam aduenas &
incolas, qui ad sanctos sodales visendos con-
fluebant mirificè ad rerum humanarū con-
temptionem, & cælestium amorem inflam-
mabat. Ita hæc præda duorum è faucibus fre-
mentis tartari erepta, in cæli templo post
mortem Deo est consecrata.

EX PATRICO GRÆCO-
rum MS. varia exem-
pla.

*Ex Biblio-
theca Reip.
Augu.*

CAPVT VI.

VTinā codex Græcus ma-
nu exaratus integer ad me peruenif-
set, totū Latio donassem: sunt enim
in illo præclaræ sanctorum Patrum institu-
tiones, & multæ quæstiones, sacrarumque li-
terarum explanationes exemplis & historiis
cōfirmatæ. Sed cū ἄπρως καὶ ἀκρίφα λφ, nec
caput nec pedes habeat, & à tineis pessimè.

QQQ 2

acce-